

Poniżej zamieszczamy dwie równoległe sporządzone glosy do istotnego dla polskiego sądownictwa wyroku TSUE z 2025 r.

prof. dr hab. Leszek Bosek

Uniwersytet Warszawski (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3850-0038>).

dr hab. Grzegorz Żmij, prof. ucz.

Uniwersytet Śląski (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5597-8741>).

Udział w autorstwie tekstu:

Leszek Bosek – 50%

Grzegorz Żmij – 50%

Wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego. Uwagi na tle wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 1.08.2025 r., sprawy połączone C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 i C-493/23, Daka i in.

Słowa kluczowe: zasada państwa prawnego, zasada skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii, prawo podstawowe do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy ustawy, zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów, wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie SN, zarządzenia prezesa sądu

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 1.08.2025 r., sprawy połączone C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 i C-493/23, Daka i in.¹, dotyczy pytania o warunki dopuszczalności w świetle prawa Unii wyznaczenia przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego sędziego SN do orzekania w innej niż macierzysta izbie Sądu Najwyższego.

1. Wprowadzenie

Wyrok C-422/23, Daka, jest istotny, ponieważ odpowiada na pytania prejudycjalne polskiego Sądu Najwyższego o wykładnię podstawowych zasad prawa Unii oraz prawa podstawowego do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy ustawy. Wyjaśnia przede wszystkim, że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może wyznaczyć sędziego SN do orzekania w innej niż macierzysta izbie tylko pod pewnymi warunkami określonymi w prawie krajowym i prawie Unii. Wyznaczenie sędziego SN jest dopuszczalne wtedy, gdy opiera się na uzasadnionych powodach, jest konieczne dla zapewnienia należytego wymiaru sprawiedliwości i przestrzegania rozsądnych terminów, jest dokonywane na podstawie

przepisów krajowych regulujących ustrój danego sądu, jest ściśle określone w czasie, nie podważa przydzielenia danego sędziego do jego izby macierzystej, nie powoduje odebrania sędziemu spraw pozostających w jego referacie ani degradacji sędziego. Ponadto wyznaczenie nie może być nakierowane na niektórych sędziów ze względu na postawy, jakie przejawiali oni w przeszłości.

Tak skonstruowany wyrok Trybunału Sprawiedliwości nie wyjaśnia wszystkich wątpliwości. Po pierwsze, Trybunał, udzielając merytorycznej odpowiedzi na pytania prejudycjalne SN, dokonał podziału czynności sądowych na czynności orzecznicze oraz czynności z zakresu administracji sądowej. Uznał, że czynności z zakresu administracji sądowej mają charakter organizacyjny i jako takie same w sobie są irrelewantne z punktu widzenia prawa Unii, pod warunkiem że nie towarzyszą im wyżej wskazane szczególne okoliczności, mogące mieć bezpośredni lub pośredni wpływ na zagwarantowane w art. 47 Karty

¹ EU:C:2025:592 – dalej wyrok C-422/23, Daka.

praw podstawowych Unii Europejskiej² prawo do bezstronnego i niezawisłego sądu. Zasadnicze wydaje się jednak zagadnienie, w jakim trybie Sąd Najwyższy powinien rozstrzygać, czy prawo Unii powinno znajdować zastosowanie do oceny tych okoliczności. Na tle niniejszej sprawy TS uznał, że wystarczy kontrola wykonywana z urzędu przez wyznaczony skład SN. Pojawia się też pytanie, czy wykładnia Trybunału, zgodnie z którą z punktu widzenia prawa Unii decydujący jest fakt istnienia w prawie krajowym podstawy prawnej wyznaczania sędziów SN do orzekania poza macierzystą izbą, jest wystarczająca. Należy bowiem rozważyć, czy bardziej szczegółowe dyrektywy wyznaczania sędziów SN do orzekania w innych izbach powinny być ustalone w prawie krajowym i jak powinny być one ukształtowane. Wątpliwości wynikają przede wszystkim z dużej otwartości polskiej regulacji ustawowej oraz przede wszystkim aktualnej praktyki Pierwszego Prezesa SN.

Po drugie, TS nie wyjaśnia, jakie skutki procesowe mogą mieć ewentualne uchybienia w wyznaczaniu sędziów SN do orzekania w innych izbach. Uchylenie się przez Trybunał Sprawiedliwości od odpowiedzi na pytanie o skutki zostało umotywowane okolicznościami faktycznymi sprawy. Pytanie pozostaje jednak aktualne. Celowe jest więc sformułowanie uwag dotyczących także tej kwestii.

Przedmiotem artykułu są wyłącznie wyżej zasygnalizowane kwestie. Odniesienie się do nich wymaga przypomnienia zasadniczych ustaleń poczynionych przez Trybunał w wyroku.

2. Treść wyroku

Postępowanie prejudycjalne zostało zainicjowane wniesieniem do Izby Cywilnej Sądu Najwyższego pięciu skarg kasacyjnych. Prezes kierujący pracą Izby Cywilnej wyznaczył, w drodze zarządzeń, do rozpoznania każdej ze skarg składy trzyosobowe złożone z jednego sędziego Izby Cywilnej oraz po dwóch sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego. Sędziowie Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zostali włączeni do składów orzekających w Izbie Cywilnej na mocy zarządzeń Pierwszego Prezesa SN wydanych na podstawie art. 35 § 3 ustawy z 8.12.2017 r. o Sądzie Najwyższym³, na okres 1.04–30.06.2023 r. W trzech z pięciu spraw kasacyjnych wyznaczeniu składów orzekających towarzyszyła zmiana sędziego sprawozdawcy⁴. Sąd Najwyższy powziął wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności utworzonych w ten sposób składów orzekających⁵.

Po pierwsze, Sąd podkreślił, że sędziowie SN zostali wyznaczeni do orzekania w Izbie Cywilnej bez ich zgody, a nawet bez uprzedniej konsultacji⁶.

Po drugie, nie podano żadnego uzasadnienia wyznaczenia. Odnosząc się natomiast do przedstawionych w prasie powodów wyznaczenia dużej liczby sędziów SN do orzekania w Izbie Cywilnej, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że obciążenie pracą i znaczne zaległości w załatwianiu spraw w tej Izbie wynikają z niedawnych decyzji zarządczych odnoszących się do niej i nie mogą uzasadniać takiego wyznaczenia⁷.

Po trzecie, wyznaczeni sędziowie nie korzystają na mocy prawa polskiego z żadnej ochrony sądowej. Zarządzenie o wyznaczeniu sędziego do orzekania na czas określony w innej izbie może bowiem podlegać jedynie kontroli Krajowej Rady Sądownictwa. Tymczasem kontrola ta nie stanowi środka prawnego przed niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym na mocy ustawy z uwagi na obecny skład tej rady⁸. W tym względzie sąd odsyłający wskazuje na analogię między wyznaczeniem sędziego bez jego zgody do orzekania na czas określony w izbie innej niż ta, w której ma on swoje miejsce służbowe, a środkami w postaci przeniesienia sędziego sądu powszechnego bez jego zgody. W pkt 118 wyroku TS z 6.10.2021 r., C-487/19, W.Ż.⁹, Trybunał orzekł, że środki w postaci przeniesienia sędziego do orzekania w innym wydziale sądu mogą naruszać zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów i muszą być przedmiotem kontroli sądowej¹⁰.

Po czwarte, zarówno Prezes Izby Cywilnej, jak i Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, którzy wydali rozpatrywane w postępowaniu głównym zarządzenia, zostały powołane na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego w tych samych, wadliwych, okolicznościach, co okoliczności będące przedmiotem badania Trybunału w sprawie, w której zapadł wyrok C-487/19, W.Ż. Tymczasem postępowania sądowe, w których uczestniczą takie osoby, są nieważne, ponieważ są sprzeczne z prawem jednostek do rzetelnego procesu sądowego¹¹.

Po piąte, sędziowie wyznaczeni do orzekania na czas określony w Izbie Cywilnej nie zostali zwolnieni z wykonywania czynności jurysdykcyjnych w ich izbie macierzystej. W związku z tym muszą oni stawić czoło podwójnemu obciążeniu pracą, co nie znajduje podstawy w prawie polskim¹². Artykuł 35 § 3 ustawy o SN zezwala bowiem na wyznaczenie sędziego, bez jego zgody, do orzekania w innej izbie jedynie w celu rozpoznania określonej sprawy lub na ściśle określony czas. W tym ostatnim przypadku sędzia SN powinien orzekać wyłącznie w innej izbie, a nie jednocześnie w tej izbie i w swojej izbie macierzystej¹³.

Następnie owo podwójne obciążenie pracą stwarza problemy w zakresie jakości wymiaru sprawiedliwości, zważywszy na specjalizację przedmiotową sędziów Sądu Najwyższego, która jest wymagana dla prawidłowego funkcjonowania Sądu Najwyższego. Wyznaczenie do orzekania w innej izbie zmusza danego sędziego do rozpoznawania spraw z dziedzin prawa, w których nie jest on wyspecjalizowany¹⁴.

Wreszcie w niektórych wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Sąd Najwyższy zwracał uwagę, że to podwójne obciążenie pracą może kolidować z art. 6 lit. b dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 4.11.2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy¹⁵. Nie można bowiem zaakceptować dyskrecjonalnego uprawnienia prezesa sądu do wyznaczania sędziemu dodatkowych zadań bez jakiegokolwiek dialogu, podczas gdy dodanie tych zadań doprowadza do przekroczenia europejskich i krajowych maksymalnych norm czasu pracy¹⁶.

8 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 30.

9 EU:C:2021:798 – dalej wyrok C-487/19, W.Ż.

10 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 31.

11 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 32.

12 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 33.

13 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 34.

14 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 35.

15 Dz.Urz. UE L 299, s. 9 – dalej dyrektywa 2003/88/WE.

16 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 36.

2 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 389 – dalej KPP.

3 Dz.U. z 2024 r. poz. 622 – dalej ustawa o SN.

4 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 24, 25, 26.

5 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 27.

6 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 28.

7 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 29.

W świetle tych okoliczności Sąd Najwyższy wskazał na zasadniczą wątpliwość co do zgodności tak ukształtowanych składów orzekających z wymogami art. 19 ust. 1 ak. 2 Traktatu o Unii Europejskiej¹⁷ w zw. z art. 47 KPP. W sprawach C-455/23, C-459/23 i C-486/23 Sąd Najwyższy RP wskazał ponadto na wątpliwość, czy w przypadku niezgodności z prawem Unii składy orzekające powinny odmówić orzekania w przydzielonych im sprawach¹⁸.

W tych okolicznościach Sąd Najwyższy w sprawach C-422/23 i C-493/23 postanowił zawiesić postępowania i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy w sytuacji, w której przepis prawa krajowego przewiduje, że sędzia sądu krajowego ostatniej instancji (sędzia Sądu Najwyższego) na mocy dyskrecjonalnej decyzji Prezesa kierującego tym sądem (Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego) może bez swojej zgody zostać wyznaczony do orzekania na określony czas w roku z jednej Izby tego sądu, w której zgodnie ze swoim przygotowaniem i kompetencjami zwykle orzeka, do innej Izby tego sądu właściwej do rozpoznawania innego rodzaju spraw niż te, którymi sędzia ten dotychczas się zajmował, przepis art. 19 ust. 1 drugi akapit TUE w związku z art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że wymaga on, aby sędziemu wyznaczonemu do orzekania celem ochrony jego niezawisłości i niezależności przysługiwał od tej decyzji skuteczny środek prawny do niezawisłego i bezstronnego sądu w postępowaniu spełniającym wymagania wynikające z art. 47 i 48 KPP?
- 2) [Czy art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP należy interpretować] w ten sposób, że nie jest sądem niezawisłym, bezstronnym, ustanowionym uprzednio na mocy ustawy i zapewniającym jednostkom skuteczną ochronę prawną w dziedzinach objętych prawem Unii Europejskiej, sąd ostatniej instancji państwa członkowskiego (Sąd Najwyższy), w którego kolegialnym trzyosobowym składzie zasiadają sędziowie, z których dwaj są sędziami, którzy bez swej zgody zostali wyznaczeni do orzekania przez Prezesa kierującego tym Sądem ze swojej macierzystej Izby tego Sądu do Izby tego Sądu właściwej do rozpoznawania spraw, nie mając uprzednio możliwości odwołania się od decyzji o wyznaczeniu do bezstronnego i niezawisłego sądu w postępowaniu spełniającym wymagania wynikające z art. 47 i 48 KPP?”¹⁹.

W sprawach C-455/23, C-459/23 i C-486/23 Sąd Najwyższy sformułował natomiast następujące pytania (przy czym w sprawie C-459/23 poniższe brzmienie odpowiada pytaniom od pierwszego do trzeciego z siedmiu pytań prejudycjalnych zadanych w tej sprawie):

- „1) Czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w świetle wykładni przyjętej przez TS w wyroku w sprawie C-487/19, W.Ż. należy interpretować w ten sposób, że wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego do czasowego orzekania w innej Izbie Sądu Najwyższego bez jego zgody narusza zasadę nieusuwalności i niezawisłości sędziów analogicznie do przeniesienia sędziego sądu powszechnego między dwoma wydziałami tego samego sądu, gdy:

- sędzia zostaje wyznaczony do orzekania w sprawach, których materia nie pokrywa się z właściwością rzeczową Izby, do orzekania w której sędzia Sądu Najwyższego został powołany;
  - od decyzji o takim wyznaczeniu sędzia nie ma zapewnionej drogi sądowej spełniającej wymagania określone w pkt 118 wyroku w sprawie C-487/19, W.Ż.;
  - zarządzenie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o wyznaczeniu do orzekania w innej Izbie oraz zarządzenie Prezesa kierującego pracą Izby Cywilnej o przydziale konkretnych spraw zostały wydane przez osoby powołane na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym w takich samych okolicznościach, jak w sprawie C-487/19 W.Ż., a w świetle dotychczasowego orzecznictwa postępowania sądowe z udziałem takich osób są nieważne bądź naruszają prawo strony do rzetelnego procesu z art. 6 EKPCz;
  - wyznaczenie sędziego do orzekania bez jego zgody na czas określony w innej Izbie Sądu Najwyższego niż ta, w której pełni służbę, przy jednoczesnym pozostawieniu obowiązku orzekania w Izbie macierzystej, nie ma podstawy w prawie krajowym;
  - wyznaczenie sędziego do orzekania bez jego zgody na czas określony w innej Izbie Sądu Najwyższego niż ta, w której pełni służbę, prowadzi do naruszenia art. 6 lit. b) dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy²⁰?
- 2) Niezależnie od odpowiedzi na pierwsze pytanie, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE należy interpretować w ten sposób, że nie jest sądem »ustanowionym ustawą« sąd w składzie ukonstytuowanym w wyniku wydania zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o wyznaczeniu do orzekania w innej Izbie Sądu Najwyższego oraz zarządzenia Prezesa kierującego pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego o przydziale konkretnych spraw przez osoby powołane na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym w takich samych okolicznościach, jak w sprawie C-487/18 W.Ż., gdy z dotychczasowego orzecznictwa wynika, że postępowania sądowe z udziałem tak powołanych osób są nieważne bądź naruszają prawo strony do rzetelnego procesu z art. 6 EKPCz?
- 3) W przypadku udzielenia pozytywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie lub udzielenia na drugie pytanie odpowiedzi, zgodnie z którą tak ustanowiony sąd nie jest sądem »ustanowionym ustawą«, czy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz zasadę pierwszeństwa prawa Unii należy interpretować w ten sposób, że sędziowie powołani w skład sądu ustanowionego w sposób opisany w [pytaniach pierwszym i drugim] mogą odmówić podejmowania czynności w przydzielonej im sprawie, w tym orzekania, uznając za nieistniejące zarządzenia o wyznaczeniu do orzekania w innej Izbie Sądu Najwyższego oraz o przydzieleniu konkretnych spraw, czy też mają wydać orzeczenie, pozostawiając w gestii stron decyzję o jego ewentualnym zaskarżeniu z powodu naruszenia prawa strony do rozpoznawania sprawy przez sąd spełniający wymagania z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 KPP?”²¹.

17 Wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 13, ze zm. – dalej TUE.

18 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 37.

19 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 38.

20 Dz.Urz. 2003, L 299, s. 9.

21 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 39.

Po dokonaniu analizy i stwierdzeniu dopuszczalności samego wniosku²² i pytań prejudycjalnych²³, odnosząc się do istoty tychże pytań, TS wyraził zapatrywanie, że art. 19 TUE konkretyzuje zasadę państwa prawnego wyrażoną w art. 2 TUE, powierza bowiem sądom państw członkowskich i Trybunałowi zadanie zapewnienia pełnego stosowania prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również ochrony sądowej praw, jakie jednostki wywodzą z tego prawa²⁴. Artykuł 19 ust. 1 ak. 2 TUE zobowiązuje państwa członkowskie do ustanowienia środków niezbędnych do zapewnienia jednostkom poszanowania ich prawa do skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii. Zasada skutecznej ochrony sądowej praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, do której odnosi się art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE, stanowi zasadę ogólną prawa Unii, wynikającą z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, wyrażoną w art. 6 i 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzona w Rzymie 4.11.1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2²⁵ oraz obecnie potwierdzoną w art. 47 KPP. Artykuł 47 KPP powinien być zatem należycie uwzględniony przy dokonywaniu wykładni art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE²⁶.

Co się tyczy zakresu przedmiotowego stosowania art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE, postanowienie to dotyczy „dziedzin objętych prawem Unii”, niezależnie od tego, w jakiej sytuacji państwa członkowskie stosują to prawo w rozumieniu art. 51 ust. 1 KPP²⁷.

Artykuł 19 ust. 1 ak. 2 TUE znajduje zatem m.in. zastosowanie w stosunku do każdego organu krajowego, który może rozstrzygać jako sąd kwestie dotyczące stosowania lub wykładni prawa Unii, a więc wchodzące w zakres dziedzin objętych tym prawem²⁸.

Jest tak w przypadku sądu odsyłającego, który może orzekać o kwestiach związanych ze stosowaniem lub wykładnią prawa Unii. Skutkiem tego Sąd Najwyższy powinien odpowiadać wymogom skutecznej ochrony sądowej²⁹.

Poprzez pytania pierwsze i drugie w sprawach C-422/23 i C-493/23 oraz pytania pierwsze i drugie w sprawach C-455/23, C-459/23 i C-486/23 sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP

należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie środkom podjętym przez prezesa sądu krajowego, polegającym na wyznaczeniu sędziów mających miejsce służbowe w jednej z izb tego sądu do czasowego orzekania w innej izbie tego sądu, przy jednoczesnym pozostawieniu obowiązku orzekania w ich macierzystej izbie, mimo że sędziowie ci nie wyrazili zgody na to wyznaczenie, nie dysponują żadnym środkiem zaskarżenia przed sądem w celu jego zakwestionowania, wyznaczenie to pociąga za sobą zwiększenie obciążenia pracą odnośnych sędziów i wymaga ich zaangażowania w dziedzinach niezwiązanych z ich specjalizacją, a zarazem rzeczony prezes został powołany do tego sądu w okolicznościach niezgodnych z wymogami wynikającymi z art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE³⁰.

W tym względzie Trybunał przypomniawszy, po pierwsze, że na podstawie art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE każde państwo członkowskie powinno zapewnić, by organy orzekające – jako „sądy” w rozumieniu prawa Unii – w kwestiach związanych ze stosowaniem lub wykładnią tego prawa i należące w związku z tym do systemu środków odwoławczych w dziedzinach objętych prawem Unii odpowiadały wymogom skutecznej ochrony sądowej, w tym wymogowi niezawisłości³¹.

Ów wymóg niezawisłości sędziowskiej, stanowiącej integralny element sądenia, wchodzi w zakres istoty prawa do skutecznej ochrony sądowej oraz prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które mają fundamentalne znaczenie jako gwarancje ochrony wszystkich praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim określonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości państwa prawnego³².

Wymóg niezawisłości obejmuje dwa aspekty. Pierwszy aspekt, o charakterze zewnętrznym, wymaga, aby dany organ wypełniał swoje zadania w pełni autonomicznie, bez podległości w ramach hierarchii służbowej, bez podporządkowania komukolwiek, w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła, pozostając w ten sposób pod ochroną przed ingerencją i naciskami z zewnątrz, które mogą zagrozić niezależności osądu jego członków i wpływać na ich rozstrzygnięcia. Drugi aspekt, o charakterze wewnętrznym, łączy się z kolei z pojęciem „bezstronności” i dotyczy jednakowego dystansu do stron sporu oraz ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu. Aspekt ten wymaga przestrzegania obiektywizmu oraz braku wszelkiego interesu w rozstrzygnięciu sporu poza ścisłym stosowaniem przepisu prawa³³.

O ile „zewnętrzny” aspekt niezawisłości ma zasadniczo na celu utrzymanie niezależności sądów względem władzy ustawodawczej i wykonawczej w myśl zasady podziału władz, która charakteryzuje funkcjonowanie państwa prawnego, o tyle służy on także ochronie sędziów przed nieuprawnionymi naciskami

22 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 51–58.

23 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 59–62.

24 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 63, z powołaniem na wyroki TS: z 2.03.2021 r., C-824/18, A.B. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa, EU:C:2021:153, pkt 108; a także z 16.11.2021 r., sprawy połączone od C-748/19 do C-754/19, Postępowanie karne przeciwko WB i in., EU:C:2021:931, pkt 59 – dalej wyrok sprawy połączone od C-748/19 do C-754/19, WB.

25 Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm. – dalej EKPC.

26 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 64, z powołaniem na wyrok C-487/19, W.Ż., pkt 102 i przytoczone tam orzecznictwo.

27 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 65, z powołaniem na podobieństwo z wyrokami TS: z 27.02.2018 r., C-64/16, Associação Sindical dos Juízes Portugueses przeciwko Tribunal de Contas, EU:C:2018:117, pkt 29; a także wyrok sprawy połączone od C-748/19 do C-754/19, WB, pkt 62.

28 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 66, z powołaniem na wyroki TS: z 26.03.2020 r., sprawy połączone C-558/18 i C-563/18, Miasto Łowicz przeciwko Skarbowi Państwa – Województwo Łódzkie i Prokurator Generalny przeciwko VX i in., EU:C:2020:234, pkt 34 i przytoczone tam orzecznictwo; z 11.07.2024 r., sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Financjska agencja przeciwko HANN-INVEST d.o.o. (C-554/21), MINERAL-SEKULINE d.o.o. (C-622/21), oraz UDRUGA KHL MEDVEŠČAK ZAGREB (C-727/21), EU:C:2024:594, pkt 36 – dalej wyrok sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in.

29 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 67.

30 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 72.

31 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 73, z powołaniem na wyroki TS: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo; z 6.03.2025 r., sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., EU:C:2025:143, pkt 65 – dalej wyrok sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K.

32 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 74, z powołaniem na wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 49 i przytoczone tam orzecznictwo; sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 66.

33 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 75, z powołaniem na wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 50, 51 i przytoczone tam orzecznictwo; sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 67.

w obrębie danego sądu³⁴. Należy również podkreślić, że wykonywanie funkcji orzeczniczej powinno być chronione nie tylko przed wszelkim bezpośrednim wpływem w postaci zaleceń, lecz także przed bardziej pośrednimi formami oddziaływania, które mogą zaważyć na rozstrzygnięciach sądowych³⁵.

Powyższe gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu danego organu, pozwalających wykluczyć, w przekonaniu jednostek, wszelką uzasadnioną wątpliwość co do niepodatności tego organu na czynniki zewnętrzne oraz jego neutralności względem ściągających się przed nim interesów³⁶.

W drugiej kolejności art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE wymaga również istnienia sądu „ustanowionego uprzednio na mocy ustawy” wobec nierozzerwalnych więzi, jakie istnieją między dostępem do takiego sądu a gwarancjami niezawisłości i bezstronności sędziów³⁷.

Tymczasem pojęcie „sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy”, które zawarte jest również w art. 47 ak. 2 KPP i odzwierciedla w szczególności zasadę państwa prawnego, dotyczy nie tylko podstawy prawnej samego istnienia sądu, lecz także obsadzenia składu orzekającego w każdej sprawie oraz wszelkich innych przepisów prawa krajowego, których nieprzestrzeganie sprawia, że udział jednego lub kilku sędziów w rozpoznawaniu sprawy jest obciążony nieprawidłowością. Pojęcie to obejmuje zatem zasady przydzielania i ponownego przydziału spraw³⁸.

W konsekwencji art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE wymaga w tym zakresie także tego, by przepisy regulujące obsadzanie składów orzekających umożliwiały wykluczenie jakiejkolwiek nieuprawnionej ingerencji w proces podejmowania decyzji w danej sprawie osób spoza składu orzekającego rozpoznającego tę sprawę, przed którymi strony nie mogły przedstawić swoich argumentów³⁹.

W kwestii zgodności z prawem unijnym środków, w drodze których Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wyznaczył sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do orzekania na okres trzech miesięcy w Izbie Cywilnej, przy jednoczesnym pozostawieniu obowiązku orzekania w tym okresie w ich izbie macierzystej, Trybunał stwierdził, że państwa członkowskie mają prawo przewidzieć w swoim prawie krajowym warunki, na jakich prezes sądu jest uprawniony do podejmowania środków zobowiązujących sędziów do orzekania czasowo w dwóch izbach

– w ich izbie macierzystej oraz w innej izbie tego sądu. Środki takie mogą być bowiem nieodłączne dla wewnętrznej organizacji pracy sądu, zważywszy na wymogi związane z koniecznością zapewnienia należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości i z poszanowaniem zasady rozsądnego terminu⁴⁰.

Natomiast odnośnie do warunków, w jakich można stosować takie środki, Trybunał orzekł w wyroku C-487/19, W.Ż., iż sąd krajowy powinien, zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, uznać za niebyłe postanowienie wydane przez organ niebędący niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii⁴¹. Nie wynika z tego jednak w ocenie Trybunału, że wszelkie środki wewnętrznej organizacji pracy sądu, takie jak wyznaczenie sędziów do czasowego orzekania w izbie innej niż ta, w której mają miejsce służbowe, lub przydzielenie im spraw, należy uznać za niebyłe, jeżeli zostały podjęte przez prezesa tego sądu lub przewodniczącego składu orzekającego, którzy nie stanowią niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii. Z orzecznictwa Trybunału wynika – w odróżnieniu od niniejszych spraw – że dotyczy ono istnienia orzeczeń sądowych kończących postępowanie w sprawie⁴².

Wynika stąd, że okoliczność, iż Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Prezes Izby Cywilnej, zostały, zgodnie z ustaleniami sądu odsyłającego, powołane w okolicznościach niezgodnych z wymogami art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE, nie jest sama w sobie wystarczająca, aby uzasadnić twierdzenie, że obsadzone w ten sposób składy orzekające rozpoznające te sprawy również należy uznać za niebędące niezawisłym i bezstronnym sądem ustanowionym uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii⁴³.

Ponadto, aby zapewnić zgodność środków zobowiązujących sędziów danego sądu do orzekania czasowo w dwóch izbach – w ich izbie macierzystej oraz w innej izbie tego sądu z zasadami niezawisłości i bezstronności, a także z wymogiem istnienia sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by środki te nie stanowiły instrumentu kontroli treści orzeczeń sądowych.

Mogłoby tak być, w przypadku gdyby takie środki mogły nie tylko trwale wpłynąć na zakres spraw przydzielanych danym sędziom do rozpoznania i prowadzenia spraw, które mają oni w swoim referacie, lecz również mieć istotne następstwa dla życia i kariery tych sędziów, na przykład gdyby prowadziły do degradacji tych sędziów lub pogorszenia ich sytuacji zawodowej. Podobnie takie środki mogłyby wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tych sędziów, gdyby wchodziły w zakres czysto dyskrecyjnych uprawnień prezesa sądu krajowego i gdyby były nakierowane na niektórych sędziów ze względu na postawy, jakie prezentowali oni w przeszłości, w szczególności opowiadając się przeciwko niedawnym reformom polskiego wymiaru sprawiedliwości, lub gdyby były podejmowane jako reakcja na orzeczenia sądowe wydane przez tych sędziów⁴⁴.

Nie jest tak natomiast w przypadku środków polegających na wyznaczaniu sędziów do orzekania w jednej z izb danego

34 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 76, z powołaniem na wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 54 i przytoczone tam orzecznictwo; oraz sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 68.

35 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 77, z powołaniem na podobne wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 53 i przytoczone tam orzecznictwo; a także z 14.11.2024 r., C-197/23, S. S.A. przeciwko C. sp. z o.o., EU:C:2024:956, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo – dalej wyrok C-197/23, S.

36 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 78, z powołaniem na wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 52; a także sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 70.

37 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 79, z powołaniem na podobne wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo; a także wyrok C-197/23, S., pkt 63 i przytoczone tam orzecznictwo.

38 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 80, z powołaniem na podobieństwo do wyroku sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 73, 74 i przytoczone tam orzecznictwo.

39 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 81, z powołaniem na podobne wyroki: sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in., pkt 59; a także sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K., pkt 75.

40 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 83.

41 Wyrok C-487/19, W.Ż., pkt 155 i 160; zob. też wyrok C-422/23, Daka, pkt 85.

42 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 86.

43 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 87.

44 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 89, z powołaniem analogicznie na wyrok C-487/19, W.Ż., pkt 115, 119.

sądu, które są oparte na uzasadnionych powodach związanych w szczególności z należyтым sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, są podejmowane na podstawie przepisów krajowych regulujących ustrój danego sądu, mają charakter czasowy i są ściśle określone w czasie, bez uszczerbku dla możliwości ich ewentualnego odnowienia, które nie podważają przydzielenia danych sędziów do ich izby macierzystej i nie prowadzą do odebrania tym sędziom spraw pozostających w ich referacie ani do ich degradacji. Taki wniosek nasuwa się, tym bardziej gdy takie środki, czysto organizacyjne, dotyczą dużej liczby sędziów danego sądu krajowego, a ich celem ani skutkiem nie jest objęcie nimi konkretnych sędziów ze względu na postawy, jakie prezentowali oni w przeszłości. Okoliczność, że takie środki mogą czasowo spowodować, nawet znaczny, wzrost obciążenia pracą danych sędziów i że zmuszają ich do zajmowania się kwestiami niezwiązanymi z ich specjalizacją, jest w tym względzie pozbawiona znaczenia⁴⁵. Z akt spraw, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że tak jest w rozpoznawanych w postępowaniu głównym sprawach⁴⁶.

Po pierwsze bowiem, środki, w drodze których Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wyznaczył sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do orzekania na określony czas trzech miesięcy w Izbie Cywilnej, zostały przyjęte na podstawie art. 35 § 3 ustawy o SN. Przepis ten, obowiązujący od dawna, wyraźnie określa, że maksymalny okres stosowania takich środków bez zgody zainteresowanych sędziów wynosi sześć miesięcy w roku. Wydaje się ponadto, że zdanie drugie tego przepisu nie zakazuje, by sędziowie ci w dalszym ciągu pozostawali w swojej izbie macierzystej⁴⁷.

Sąd odsyłający precyzuje jednak, że art. 35 § 3 ustawy o SN nie pozwala na to, by takie wyznaczenie nastąpiło bez zgody danego sędziego, ani że nie przewiduje ono również pozostawienia danego sędziego w tym okresie w jego macierzystej izbie. W tym względzie należy przypomnieć, że do Trybunału nie należy kwestionowanie wykładni prawa krajowego dokonanej przez sąd odsyłający. Niemniej jednak nawet przy założeniu, że przepis ten nie zezwala na rozpatrywane tu przypadki wyznaczenia, sama ta okoliczność nie wystarcza do podważenia zgodności składów orzekających tworzących sąd odsyłający z wymogami art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP⁴⁸.

Po drugie, z akt spraw, którymi dysponuje Trybunał, wynika, że chociaż środki te nie zawierają uzasadnienia, wydaje się, że zostały one podjęte w celu zaradzenia wzrostowi liczby spraw w Izbie Cywilnej i zmniejszenia znacznych zaległości tej izby. Realizują one zatem uprawniony cel, i to niezależnie od tego, co było przyczyną tych znacznych zaległości⁴⁹.

Po trzecie, rozpatrywane w postępowaniu głównym środki mają charakter czasowy, a odnośni sędziowie zostali wyznaczeni do orzekania w Izbie Cywilnej na okres trzech miesięcy, podczas gdy art. 35 § 3 ustawy o SN przewiduje maksymalny okres sześciu miesięcy w roku. W tym kontekście możliwość ewentualnego przedłużenia lub odnowienia tego wyznaczenia prowadzącego do nadania orzekaniu w Izbie Cywilnej charakteru quasi-stałego, mieści się – w świetle informacji, którymi dysponuje Trybunał – w kategorii zdarzenia hipotetycznego⁵⁰.

Po czwarte, zgodnie z informacjami, którymi dysponuje Trybunał, środki te nie wydają się prowadzić do degradacji odnośnych sędziów lub pogorszenia ich sytuacji zawodowej, przy założeniu, że sędziowie ci nadal rozpoznają skargi kasacyjne podlegające rozpatrzeniu przez Sąd Najwyższy. Środki te nie pociągnęły za sobą odebrania tym sędziom spraw, które mieli dotychczas w swoich referatach, ponieważ wskazano, że sędziowie ci pozostają przydzieleni do swojej izby macierzystej przez cały okres obowiązywania tych środków. Jak stwierdzono w wyroku C-422/23, Daka, okoliczność, że owe środki prowadzą do tymczasowego zwiększenia obciążenia pracą danych sędziów lub zobowiązują ich do rozpoznawania kwestii niezwiązanych z ich specjalizacją, nie ma w tym kontekście znaczenia⁵¹.

Po piąte, środki rozpatrywane w postępowaniu głównym dotyczyły w sumie około dwudziestu sędziów. W świetle informacji, którymi dysponuje TS, wygląda na to, że środki te nie były nakierowane na konkretnych sędziów, np. w odpowiedzi na krytyczne uwagi dotyczące reformy polskiego wymiaru sprawiedliwości⁵².

W tych warunkach okoliczność, że środki rozpatrywane w postępowaniu głównym zostały podjęte bez zgody sędziów, których dotyczyły, i że sędziowie ci nie korzystają z żadnego środka prawnego w celu ich zakwestionowania, nie może stanowić naruszenia zasad niezawisłości i bezstronności oraz wymogu istnienia sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy. W braku bowiem jakichkolwiek wskazówek, że środki te mogą wywołać skutki analogiczne do kary dyscyplinarnej, takie okoliczności nie mogą wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnionych wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tych sędziów⁵³.

Ponadto i niezależnie od wszystkiego należy dodać, że prawidłowość obsadzenia składów orzekających tworzących sąd odsyłający w świetle art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP powinna, zgodnie z orzecznictwem Trybunału, podlegać kontroli sądowej⁵⁴. Otóż w niniejszym wypadku sprawy w postępowaniach głównych ukazują właśnie, że prawo krajowe daje sądowi odsyłającemu możliwość skontrolowania prawidłowości jego własnego składu⁵⁵.

W świetle całości powyższych rozważań odpowiedź na dwa pytania w sprawach C-422/23 i C-493/23 oraz na pytania pierwsze i drugie w sprawach C-455/23, C-459/23 i C-486/23 powinna brzmieć: art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie środkom podjętym przez prezesa sądu krajowego, polegającym na wyznaczeniu sędziów mających miejsce służbowe w jednej z izb tego sądu do czasowego orzekania w innej izbie wspomnianego sądu, przy jednoczesnym pozostawieniu obowiązku orzekania w ich macierzystej izbie, mimo że sędziowie ci nie wyrazili zgody na to wyznaczenie, nie dysponują żadnym środkiem zaskarżenia przed sądem w celu jego zakwestionowania, wyznaczenie to pociąga za sobą zwiększenie obciążenia pracą tych sędziów i wymaga ich zaangażowania w dziedzinach niezwiązanych z ich specjalizacją, a zarazem rzeczony prezes

45 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 90.

46 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 91.

47 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 92.

48 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 93.

49 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 94.

50 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 95.

51 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 96.

52 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 97.

53 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 98.

54 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 99, z powołaniem analogicznie na wyrok C-197/23, S., pkt 67.

55 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 99.

został powołany do tego sądu w okolicznościach niezgodnych z wymogami wynikającymi z art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE, pod warunkiem że takie środki są oparte na uzasadnionych powodach związanych w szczególności z należyтым sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości, są podejmowane na podstawie przepisów krajowych regulujących ustrój danego sądu, mają charakter czasowy i są ściśle określone w czasie, nie podważają przydzielenia danych sędziów do ich izby macierzystej i nie prowadzą do jakiegokolwiek degradacji tych sędziów ani odebrania im spraw pozostających w ich referacie⁵⁶.

Z uwagi na udzieloną odpowiedź, w ocenie Trybunału, nie było potrzeby dokonywania wykładni prawa Unii w przedmiocie ewentualnych skutków prawnych naruszenia prawa Unii, a więc odpowiedzi na pytanie trzecie przedstawione w każdej ze spraw C-455/23, C-459/23 i C-486/23⁵⁷.

3. Ocena wyroku TS

Komentowane orzeczenie rozwija bogaty już dorobek orzeczniczy TS dotyczący zasady państwa prawnego, zasady skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii, zasad nieusuwalności i niezawisłości sędziów oraz prawa podstawowego do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego na mocy ustawy. Wyrok precyzuje orzecznictwo Trybunału uznające, że także wewnętrzne czynności organów sądów: uchwały lub zarządzenia kształtujące składy orzekające w sądach państw członkowskich Unii, mające charakter organizacyjny, z uwagi na ich kluczowe znaczenie dla sprawiedliwości proceduralnej i rzetelności postępowań sądowych, wywodzić trzeba bezpośrednio z gwarancji prawa Unii⁵⁸. Nie tylko bowiem bezpośredni wpływ na sąd w postaci gróźb, aresztowań czy zewnętrznych zaleceń, lecz także bardziej pośredni i wewnętrzny wpływ na prawidłowość procesu, niezawisłość i bezstronność musi być wykluczony jako przejaw naruszenia podstawowych gwarancji wspólnych tradycjom konstytucyjnym wszystkich państw członkowskich i prawa Unii. Do kompetencji Unii należy niewątpliwie ochrona niezawisłości sędziów oraz niezależności sądów⁵⁹.

Jak wynika z komentowanego wyroku, wyznaczenie sędziego SN do orzekania w innej izbie niż jego izba macierzysta jest zasadniczo dopuszczalne, gdy opiera się na uzasadnionych powodach, jest konieczne dla zapewnienia należytego wymiaru sprawiedliwości i przestrzegania rozsądnych terminów, jest dokonywane na podstawie przepisów krajowych regulujących ustrój danego sądu, jest ściśle określone w czasie, nie podważa przydzielenia danego sędziego do jego izby macierzystej, nie powoduje odebrania mu spraw pozostających w jego referacie ani degradacji sędziego; wyznaczenie nie może być też nakierowane na niektórych sędziów ze względu na postawy, jakie przejawiali oni w przeszłości. Wskazany przez Trybunał katalog ważnych powodów uniemożliwiających takie

wyznaczenie sędziego, naszym zdaniem, nie jest katalogiem zamkniętym.

Wskazane przez Trybunał przesłanki dopuszczalności prawnej zarządzeń Pierwszego Prezesa SN podzielić można na pozytywne i negatywne⁶⁰. Przesłanki pozytywne muszą zaistnieć łącznie, a brak wystąpienia którejkolwiek z nich niweczy zgodność wyznaczenia składu z prawem Unii. Po pierwsze, musi się ono opierać na uzasadnionych powodach. Sam Trybunał wskazuje, jakie okoliczności uznał w rozpoznawanej sprawie za wypełniające ten wymóg⁶¹. Trybunał na podstawie analizy aktu doszedł do wniosku, że chociaż zarządzenia o wyznaczeniu składów w rozpoznawanych sprawach nie zawierają uzasadnienia, to z akt spraw wynika, że zostały podjęte w celu zaradzenia wzrostowi liczby spraw w Izbie Cywilnej i zmniejszenia znacznych zaległości tej Izby. Realizują one zatem uprawniony cel, i to niezależnie od tego, co było przyczyną tych znacznych zaległości⁶². Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na zwrot „wydaje się”, który nie jest typowy dla stylu wypowiedzi o charakterze orzeczniczym. Po drugie, zarządzenia powinny mieć podstawę prawną w przepisach krajowych regulujących ustrój danego sądu. Środki, w drodze których Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wyznaczył sędziów Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do orzekania na określony czas trzech miesięcy w Izbie Cywilnej, zostały przyjęte na podstawie art. 35 § 3 ustawy o SN. Przepis ten, określa, że maksymalny okres stosowania takich środków bez zgody zainteresowanych sędziów wynosi sześć miesięcy w roku. Trybunał uznał przy tym, że zdanie drugie tego przepisu nie zakazuje, by sędziowie ci w dalszym ciągu pozostawali w swojej izbie macierzystej⁶³. Co ciekawe, Trybunał, nie kwestionując wykładni prawa krajowego dokonanej przez sąd odsyłający – w tym przypadku dokonanej przez Sąd Najwyższy wykładni art. 35 § 3 ustawy o SN – wyraźnie stwierdza jednak, że nawet przy założeniu, że przepis ten nie zezwala na rozpatrywane tu przypadki wyznaczenia, sama ta okoliczność nie wystarcza do podważenia zgodności składów orzekających tworzących sąd odsyłający z wymogami art. 19 ust. 1 ak. 2 TUE w zw. z art. 47 KPP⁶⁴. Po trzecie, wyznaczenia mają charakter czasowy – są ściśle określone w czasie, bez uszczerbku dla możliwości ich ewentualnego odnowienia⁶⁵. Otwarta pozostaje natomiast kwestia, jakie znaczenie należy przypisać okoliczności orzekania przez tak wyznaczony skład po terminie, na który opiewała delegacja. Orzekanie takie jest z pewnością w pewien sposób wadliwe i pozostaje jedynie określenie sankcji takiej wadliwości⁶⁶.

Do przesłanek negatywnych Trybunał Sprawiedliwości zaliczył środki, które, po pierwsze, podważają przydzielenie danych sędziów do ich izby macierzystej, po drugie, prowadzą do odebrania tym sędziom spraw pozostających w ich referacie ani do ich degradacji, wreszcie po trzecie – sytuację, w której wyznaczenie, o którym mowa, jest nakierowane na niektórych sędziów ze względu na postawy, jakie przejawiali oni w przeszłości. Fundamentalne jest też stwierdzenie TS, że gwarancje

56 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 100.

57 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 101.

58 Zob. wyroki: sprawy połączone C-647/21 i C-648/21, D.K.; sprawy połączone C-554/21, C-622/21 i C-727/21, Hann-Invest i in.; C-197/23, S.

59 Wyroki TS z: 5.11.2019 r., C-192/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, EU:C:2019:924; 24.06.2019 r., C-619/18, Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, EU:C:2019:531, pkt 50; oraz 19.11.2019 r., sprawy połączone C-585/18, C-624/18 i C-625/18, A.K. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa i CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu, EU:C:2019:982.

60 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 90.

61 Zob. wyrok C-422/23, Daka, pkt 91 i n.

62 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 94.

63 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 92.

64 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 93.

65 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 90.

66 Por. postanowienie SN z 24.07.2024 r., II CSKP 551/24, LEX nr 3754080; wyrok SN z 12.09.2017 r., II PK 205/16, LEX nr 2390711, i powołane tam dalsze orzecznictwo.

niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia sądu na mocy ustawy wymagają by wyznaczenie sędziego SN nie stanowiło instrumentu kontroli treści orzeczeń sądowych. Mogłoby tak być w przypadku, gdyby takie środki nie tylko mogły trwale wpłynąć na zakres spraw już przydzielonych sędziom do rozpoznania, lecz także mieć istotne następstwa dla życia i kariery tych sędziów, np. gdyby prowadziły do degradacji tych sędziów lub pogorszenia ich sytuacji zawodowej. Podobnie takie środki mogłyby wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tych sędziów, gdyby wchodziły w zakres czysto dyskrejonalnych uprawnień prezesa sądu krajowego i gdyby były nakierowane na niektórych sędziów ze względu na postawy, jakie prezentowali oni w przeszłości, w szczególności opowiadając się przeciwko niedawnym reformom polskiego wymiaru sprawiedliwości, lub gdyby były podejmowane jako reakcja na orzeczenia sądowe wydane przez tych sędziów⁶⁷.

Należy nadto podkreślić, że wyznaczanie sędziów do orzekania w innej izbie SN w żadnym wypadku nie może służyć obejściu zasadniczych systemowych wymagań prawa unijnego, zwłaszcza w sytuacji gdy Trybunał wcześniej dokonał w jakiejś kwestii wiążącej wykładni⁶⁸.

Z powyższego wynika, że TS aprobuje co do zasady obowiązujący ustawowy model wyznaczania sędziów SN do rozpoznawania spraw w innych niż macierzysta izbach SN. Jak trafnie odnotował Trybunał, model ten został ukształtowany przed wejściem w życie ustawy o SN. Ustawa z 23.11.2002 r. o Sądzie Najwyższym⁶⁹ zawierała podobną regulację. Z art. 28 § 4 ustawy o SN z 2002 r. *de lege derogata* wynikało, że sędzia mógł być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do wzięcia udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz za zgodą sędziego do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, mogło nastąpić na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy w roku. Obowiązujące przed wejściem w życie ustawy o SN z 2002 r. przepisy były jeszcze bardziej lakoniczne. Ustawa z 20.09.1984 r. o Sądzie Najwyższym⁷⁰ w art. 37 ust. 1 stanowiła jedynie, że „Sędziego Sądu Najwyższego, wyznaczonego według podziału czynności, może zastąpić bądź inny sędzia Sądu Najwyższego, bądź sędzia innego sądu delegowany do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym”. Paragraf 27 ust. 1 rozporządzenia Prezydenta RP z 29.03.1991 r. w sprawie organizacji i zasad wewnętrznego postępowania Sądu Najwyższego⁷¹ precyzował, że wyznaczenie sędziego SN do orzekania w innej izbie dotyczy tylko uchwał podejmowanych w składzie siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego „będących przedmiotem zainteresowania dwóch lub więcej izb”. Do składu należało wówczas wyznaczyć sędziów z każdej izby i jako przewodniczącego – prezesa izby, do której wpłynęła sprawa. Ustawa z 15.02.1962 r. o Sądzie Najwyższym⁷² nie zawierała regulacji dotyczących wyznaczania sędziów do orzekania, nie zawierała więc i podstawy do wyznaczania sędziów

SN do orzekania w innej izbie niż izba macierzysta. Uchwała Rady Państwa z 22.05.1962 r. w sprawie Regulaminu Sądu Najwyższego⁷³ w § 3 blankietowo upoważniała Pierwszego Prezesa SN do „powołania w razie potrzeby do udziału w posiedzeniu sędziego z innej izby”. Logiczno-językowa i systemowa wykładnia tego przepisu (związek § 3 z § 1) wskazywała, że przepis ten dotyczył jednak wyznaczeń do konkretnej sprawy – posiedzenia składu całej izby lub składu połączonych izb SN. Także rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 6.02.1928 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych⁷⁴, kształtujące w II RP ustrój Sądu Najwyższego, nie regulowało bezpośrednio kwestii wyznaczania sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w innych izbach niż izba macierzysta. W odniesieniu do innych sądów powierzało szeroko zakreśloną kompetencję do ustalania podziału czynności na dany rok kalendarzowy zgromadzeniu sądu (art. 52), a art. 59 precyzował, że spełnienie czynności przez innego sędziego niż ten, który był do niej powołany według podziału czynności, nie wpływa na jej ważność. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15.07.1929 r. w sprawie wydania Regulaminu Sądu Najwyższego⁷⁵, promulgujące regulamin uchwalony przez sam Sąd Najwyższy, powierzało natomiast kompetencję do wyznaczania sędziów SN do orzekania w innych izbach prezesowi izby, w której sprawa była rozpatrywana, który przy wyznaczeniu sędziego z innej izby zobowiązany był porozumieć się w tej kwestii z prezesem tej izby (§ 37). Dodatkowo § 81 tego rozporządzenia stanowił, że sprawy wyborcze należały do izby cywilnej, a „na okres trwania tych spraw zgromadzenie ogólne SN wyznacza do pomocy odpowiednią ilość sędziów z innych izb”.

Analiza ewolucji przepisów polskiego prawa wskazuje, że przepisy obowiązujące przed 2002 r. nie znaly rozróżnienia na wyznaczenia „zależne od zgody sędziego” i te „niezależne od zgody sędziego”. Ewolucja uregulowań pokazuje też wyraźnie, że jakkolwiek ramy wyznaczania sędziów SN do orzekania poza izbą macierzystą były określone w przepisach prawa, to dopiero w 2002 r. zostały określone bezpośrednio w samej ustawie. Ewolucja uregulowań ujawnia jednak pewien regres w zakresie powodów wyznaczania sędziów SN do orzekania w innych izbach niż macierzysta. Obowiązujące przed 2002 r. przepisy eksponowały przykładowo potrzebę wyznaczania sędziów do rozstrzygania konkretnych zagadnień prawnych przez powiększone składy Sądu Najwyższego, gdy zagadnienie ujawniało się w praktyce różnych izb. Obowiązujący model wyróżnia się niestety blankietowym określeniem ram prawnych kompetencji Pierwszego Prezesa SN. W szczególności, poza maksymalnym 6-miesięcznym okresem wyznaczenia w roku kalendarzowym, ustawa o SN nie wymaga *expressis verbis* stosowania do sędziego SN wyznaczonego do orzekania w innej izbie ogólnej zasady przydziału spraw obowiązującej w SN (art. 80), zgodnie z którą sprawy przydziela się zgodnie z kolejnością wpływu.

Obowiązujący model normatywny (i jak się wydaje, jego zasadnicza akceptacja przez Trybunał Sprawiedliwości) wynikał z zaufania do Sądu Najwyższego i jego kierownictwa. Zaufanie to umacniała ostrożna praktyka stosowania ustawy o Sądzie Najwyższym przez kolejnych Pierwszych Prezesów SN. W praktyce

67 Wyrok C-422/23, Daka, pkt 89, z powołaniem analogicznie na wyrok C-487/19, W.Z., pkt 115, 119.

68 Por. wyrok z 26.10.2021 r., C-109/20, Rzeczpospolita Polska przeciwko PL Holdings Sàrl, EU:C:2021:875, pkt 44–47.

69 Dz.U. z 2016 r. poz. 1254 ze zm.

70 Dz.U. z 2002 r. Nr 101, poz. 924 ze zm.

71 Dz.U. Nr 34, poz. 153 ze zm.

72 Dz.U. Nr 11, poz. 54 ze zm.

73 M.P. Nr 45, poz. 210 ze zm.

74 Dz.U. z 1964 r. Nr 6, poz. 40 ze zm.

75 Dz.U. Nr 53, poz. 427 ze zm.

przypadki wyznaczania sędziów SN do wykonywania czynności w innych izbach ograniczały się do wyjątkowych przypadków rozpoznawania zagadnień prawnych przez powiększone składy SN, gdy ujawniały się rozbieżności w orzecznictwie różnych izb, a nie było podstaw do wyznaczenia składu połączonych izb SN.

Komentowany wyrok akcentuje aspekty organizacyjne i aksjologiczne związane ze sprawnością wymiaru sprawiedliwości. Trybunał optuje za elastycznością w podejściu do ustroju i organizacji władzy sądowniczej w państwach członkowskich. Podejście to wynika z różnic ustrojowych, różnych praktyk oraz specyfiki ustrojowej sądów ostatniej instancji państw członkowskich. Nawet pobieżna analiza porównawcza ujawnia, że kwestia podziału spraw pomiędzy izby (senaty) oraz wyznaczania sędziów sądów ostatniej instancji do rozpoznawania poszczególnych spraw lub ich kategorii jest z zasady przedmiotem wewnątrzsądowych dość elastycznych unormowań regulaminowych, w ramach których zadanie to jest powierzone kierownictwu sądu (czasami o charakterze kolegalnym)⁷⁶. Wydaje się więc, że podejście Trybunału Sprawiedliwości akceptujące zasadniczo polski model wyznaczania sędziów SN podyktowane jest realizmem i świadomością różnych tradycji konstytucyjnych państw członkowskich. Można wręcz uznać, że uzupełnienie tego modelu o wiele konkretnych pozytywnych i negatywnych warunków prawnych, które Pierwszy Prezes SN będzie zobowiązany brać pod uwagę przy wykonywaniu kompetencji ustawowej, świadczy o aktywnym, a nie pasywnym podejściu Trybunału Sprawiedliwości.

Warto podkreślić w tym kontekście, że wyrok Trybunału Sprawiedliwości idzie w tym samym kierunku, co założenia społecznego projektu ustawy o Sądzie Najwyższym z 12.01.2024 r.⁷⁷ Zgodnie z art. 33 § 3–4 projektu: „§ 3. Z ważnych powodów sędzia Sądu Najwyższego za jego zgodą może zostać wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do orzekania na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy, w innej izbie. § 4. W razie niemożności utworzenia składu orzekającego albo z innych ważnych powodów sędzia Sądu Najwyższego może zostać wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do wzięcia udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie Sądu Najwyższego. Wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego do wzięcia udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie Sądu Najwyższego następuje na podstawie losowania”. Projektowane uregulowanie uściśla przede wszystkim, że wyznaczanie sędziów SN do rozpoznania spraw w innych izbach Sądu Najwyższego powinno następować albo – zasadniczo – za zgodą sędziego SN, albo – wyjątkowo – bez zgody, ale tylko do rozpoznania określonej sprawy i z gwarancją losowania, w praktyce ograniczającą do minimum ryzyko ingerencji administracji sądowej w sferę orzeczniczą. Aktualnie obowiązujący model nieprecyzyjny zasad wyboru spraw do przydziału sędziom wyznaczonym z innych izb, a nawet,

jak odnotował TS, sprawy są wyznaczane po dokonaniu zmian sędziów sprawozdawców, może wymagać korekty lub przynajmniej korekty sposobu jego stosowania. Założenia leżące u podstaw postulowanego modelu zwiększają do maksimum transparentność przydziału spraw i można uznać, że projekt realizuje najwyższe standardy kształtujące się dopiero w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości.

Last but not least. Trybunał Sprawiedliwości w głosowanym wyroku wskazuje, że standardem prawa Unii jest sądowa kontrola wewnętrznych aktów, tj. uchwał i zarządzeń kształtujących składy orzekające. Trybunał Sprawiedliwości zauważył jednak, że w realiach procesowych rozpoznawanych przez SN spraw kontrola ta może zostać zapewniona przez sam Sąd Najwyższy, np. przez wyznaczone do orzekania składy SN, które zadały pytania prejudycjalne⁷⁸. Zauważyć jednak łatwo, że o ile wniosek Trybunału jest trafny w realiach spraw, w których zadano pytania prejudycjalne, o tyle w innych sprawach może budzić wątpliwości. Można wyobrazić sobie zarządzenia wyznaczające składy orzekające w Sądzie Najwyższym, które nie są zgodne z prawem krajowym, a jednocześnie nie ma skutecznego środka ich kontroli⁷⁹. Weryfikacja pozytywnych i negatywnych przesłanek prawidłowości wyznaczeń, wskazanych w analizowanym wyroku, może być więc utrudniona albo w pewnych warunkach wręcz niemożliwa⁸⁰.

78 Por. postanowienia SN z 14.10.2025 r.: II CSKP 567/22, LEX nr 3952225; II CSKP 615/22, LEX nr 3944747; II CSKP 619/22, LEX nr 3944746; II CSKP 631/22, LEX nr 3944384; II CSKP 636/22, LEX nr 3941968; II CSKP 654/22, LEX nr 3942559; II CSKP 1588/22, LEX nr 3933430; postanowienia SN z 24.11.2025 r.: II CSKP 501/22, LEX nr 3945318; II CSKP 511/22, LEX nr 3945317; II CSKP 537/22, LEX nr 3945319; postanowienia SN z 28.11.2025 r.: II CSKP 880/22, LEX nr 3953112; II CSKP 886/22, LEX nr 3994043; II CSKP 939/22, LEX nr 3951389; II CSKP 1443/22, LEX nr 3951395; II CSKP 1162/22, LEX nr 3983172; II CSKP 1180/22, LEX nr 3953115; postanowienia SN z 12.12.2025 r.: II CSKP 633/22, LEX nr 3980035; II CSKP 641/22, LEX nr 3978938; II CSKP 649/22, LEX nr 3978359; II CSKP 652/22, LEX nr 3978922, w których to orzeczeniach SN w pkt 1 stwierdza, że w związku z upływem okresu, na który wyznaczono sędziego SN do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego bez jego zgody, skład SN wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy nie jest prawidłowy z uwagi na niezgodność art. 35 § 3 ustawy o SN – w zakresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody – z art. 178 ust. 1 w zw. z art. 180 ust. 2 oraz art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, a także art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPC; zaś w pkt 2 przedstawia akta sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej SN w celu wystąpienia do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z wnioskiem o tegoż sędziego SN do rozpoznania sprawy II CSKP 649/22 za jego zgodą. Wcześniej sprawy te Sąd Najwyższy na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ *per analogiam* w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. zawieszał do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań prejudycjalnych w sprawach: II CSKP 496/22, II CSKP 501/22 i II CSKP 1588/22 (zob. np. postanowienie SN z 7.06.2023 r., II CSKP 667/22, LEX nr 3588633). Por. też jednak postanowienie SN z 3.04.2023 r., II CSKP 42/23, LEX nr 3593113 (w składzie wyznaczonym w tym samym trybie), w którym Sąd Najwyższy orzekł merytorycznie w sprawie o uznanie uczestnika postępowania za osobę stwarzającą zagrożenie, na podstawie ustawy z 22.11.2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z 2022 r. poz. 1689).

79 Przykładów takich zarządzeń dostarczają choćby zdania odrębne do uchwały SN z 1.07.2025 r., I NSW 9779/25, LEX nr 3899639 (w przedmiocie ważności wyboru Prezydenta RP), w których wskazano zarządzenia np. o pominięciu sędziów SN w przydziale spraw.

80 Tak rozumiemy przedmiot wyroku TS z 4.09.2025 r., C-225/22, „R” S.A. przeciwko AW „T” sp. z o.o., EU:C:2025:649; wyrok ten stanowi kolejny stanowczy sygnał do zasadniczej zmiany ustroju Sądu Najwyższego.

76 Na przykład w Austrii i w Niemczech poszczególni sędziowie przypisani są na stałe do poszczególnych senatów, natomiast podział i przydział, a także zmiany spraw objęte są wewnątrzsądowymi regulacjami o charakterze regulaminowym, wydawanymi na podstawie ustaw przez kierownictwo sądu – por. Bundesgerichtshof. Geschäftsverteilungsplan 2025, <https://www.ogh.gv.at/media/gv-ab-182025.pdf> (dostęp: 26.08.2025 r.), Geschäftsverteilungsübersicht des Oberstengerichtshofs ab 1. August 2025, <https://www.ogh.gv.at/media/gv-ab-182025.pdf> (dostęp: 26.08.2025 r.).

77 Zob. www.profinfo.pl/pliki/Ustawa-o-sn-z-uzasadnieniem (dostęp: 25.08.2025 r.).

4. Problem skutków naruszenia gwarancji prawa Unii

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Daka nie odpowiada na pytanie o skutki ewentualnego stwierdzenia naruszenia prawa Unii przez wadliwe wyznaczenie sędziego SN do orzekania poza izbą macierzystą. Trybunał przekonująco uzasadnił okolicznościami faktycznymi i realiami spraw odmowę udzielenia odpowiedzi na to pytanie. Zgodzić się trzeba oczywiście z utrwalonym orzecznictwem, że odpowiedzi na pytania prejudycjalne (czy nawet szerzej – pytania prawne sądów do innych sądów lub trybunałów) nie mogą mieć charakteru hipotetycznego. Pytanie to pozostaje jednak aktualne i wymaga komentarza.

Wydaje się, że zasada obowiązująca w II RP, zgodnie z którą spełnienie czynności przez innego sędziego niż ten, który był do niej powołany według podziału czynności, nie wpływa na jej ważność (art. 59 rozporządzenia z mocą ustawy Prezydenta RP z 6.02.1928 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych), powinna pozostać punktem odniesienia do rozważań o skutkach wyznaczenia sędziego do orzekania w konkretnej sprawie. Ukształtowanie tej zasady powinno pozostać domeną prawa krajowego, zgodnie z zasadą autonomii proceduralnej państw członkowskich. Z uwagi na doniosłość problemu rzetelnego wyznaczania składów orzekających, należałoby jednak uznać, że nieprawidłowości powinny skutkować odpowiedzialnością dyscyplinarną, a w skrajnych przypadkach odpowiedzialnością karną. Artykuł 180 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r.⁸¹ przewiduje, że złożenie sędziego z urzędu może nastąpić jedynie na mocy orzeczenia sądu i tylko w przypadkach określonych w ustawie⁸².

Pamiętać należy, że podstawową sankcją prawa procesowego pozostaje wzruszalność i zaskarżalność czynności, a orzeczenia Sądu Najwyższego są niezaskarżalne. Sąd Najwyższy nie bada też z zasady naruszeń przepisów prawa z urzędu⁸³. Nawet ustalenie naruszenia Konstytucji RP we właściwym trybie nie uzasadnia stwierdzenia „nieważności” orzeczenia ani nawet wzruszalności czynności procesowych. Kwalifikowana wadliwość postępowania przed SN może natomiast uzasadniać wznowienie postępowania. Jak wyjaśnił jednak TK w każdym przypadku ewentualne podstawy wznowieniowe powinny zostać określone w ustawie⁸⁴.

5. Posumowanie

Szczególnie ważne w komentowanym wyroku jest podkreślenie przez Trybunał, że pojęcie sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy dotyczy nie tylko podstawy prawnej samego istnienia sądu, lecz także obsadzenia składu orzekającego zgodnie z przepisami prawa krajowego. Stanowisko Trybunału łączy dwa na pozór wykluczające się stanowiska, że z jednej strony

– prawo do sądu ustanowionego ustawą jest domeną wyłącznie prawa europejskiego, a z drugiej zaś – że ustrój i organizacja sądów jest wyłącznie domeną prawa krajowego. Analizowany wyrok TS stanowi ważny krok w kierunku oceny konstrukcji legislacyjnej i praktyki stosowania kompetencji ustawowej Pierwszego Prezesa SN do wyznaczania sędziów SN do rozpoznawania skarg kasacyjnych i innych środków zaskarżenia oraz uchwał SN z punktu widzenia prawa Unii. Wyrok nie rozwiewa wszystkich wątpliwości z tym związanych i dlatego spodziewać się należy kolejnych jego wypowiedzi w tym zakresie. Wyrok potwierdza utrwaloną już linię orzecznictwa TS w zakresie podstawowych zasad prawa Unii oraz prawa podstawowego do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Ważne jest podkreślenie przez Trybunał faktu, że sposób formułowania składów sądowych ma zasadnicze znaczenie z punktu widzenia zapewnienia stronom prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu. Istotne jest też sformułowanie przez Trybunał przesłanek, jakim powinna odpowiadać z punktu widzenia prawa unijnego praktyka wyznaczania sędziów Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie SN niż macierzysta.

Abstract

prof. dr hab. Leszek Bosek

University of Warsaw, Poland

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3850-0038>).

dr hab. Grzegorz Żmij, professor of the University

University of Silesia, Poland

(ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5597-8741>).

Authors' contributions:

Leszek Bosek – 50%

Grzegorz Żmij – 50%

Designation of a Supreme Court Judge to Sit in Another Chamber of that Court. Comments in the light of the Judgment of the Court of Justice of 1 August 2025, Joined Cases C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 and C-493/23, Daka and Others

Keywords: rule of law, principle of effective judicial protection in fields covered by EU law, fundamental right to an independent and impartial tribunal established by law, principles of the irremovability and independence of judges, appointment of a judge of a supreme court to sit in another chamber of that court, orders of the president of the court

The judgment of the Court of Justice of 1 August 2025, Joined Cases C-422/23, C-455/23, C-459/23, C-486/23 and C-493/23, Daka and Others, concerns the issue of the conditions of the admissibility of the appointment, by the First President of the Supreme Court, of a judge of the Supreme Court to sit in a chamber of the Supreme Court other than his or her chamber of origin.

Bibliografia/References

Ereciński T. [w:] T. Ereciński, J. Gudowski, *System Prawa Procesowego Cywilnego*, t. III cz. 2, *Środki zaskarżenia*, red. J. Gudowski, Warszawa 2013.

Laskowski M., *Uchybienie godności urzędu sędziego jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej*, Warszawa 2019.

81 Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

82 M. Laskowski, *Uchybienie godności urzędu sędziego jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej*, Warszawa 2019, s. 39.

83 Wyrok Sądu Najwyższego z 18.12.2006 r., II PK 17/06, LEX nr 350385, a także T. Ereciński [w:] T. Ereciński, J. Gudowski, *System Prawa Procesowego Cywilnego*, t. III cz. 2, *Środki zaskarżenia*, red. J. Gudowski, Warszawa 2013, s. 949.

84 Por. choćby wyroki TK z: 29.11.2007 r., SK 43/06, LEX nr 318505; 27.05.2008 r., SK 57/06, LEX nr 380075.